

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Testamentární dědická posloupnost v České republice v komparaci s právním řádem Velké Británie se zaměřením na Anglii

Autorka: Tereza Zemanová

Vedoucí: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k obhajobě Terezou Zemanovou je zacílena na oblast dědického práva, konkrétně na problematiku testamentární dědické posloupnosti. Jde o téma tradiční, které je často zpracováváno v podobě diplomových prací. Nicméně s ohledem na aktuální změny právní úpravy v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku, dochází v oblasti testamentární dědické posloupnosti k řadě tak zásadních změn, že jakékoliv pojednání zacílené tímto směrem lze hodnotit jedině pozitivně. Autorka se nadto danou problematikou nezabývá jen v úzkém rozsahu tuzemské právní úpravy, ale volí si pro svůj výklad metodu komparační, konkrétně srovnání s anglickou právní úpravou. Tím její práce získává další pro čtenáře vysoce pozitivní rozměr.

Samotný text práce je rozdělen do šesti tématicky zaměřených kapitol, kterým předchází *Úvod* a uzavírá je *Závěr* práce. Jednotlivé pasáže se pak zaměřují na dílčí okruhy problémů. První stručně pojednává o charakteru anglického práva jako takového, se zvláštním důrazem na koncepci anglického dědického práva. Druhá část vymezuje obecně závět' jako dědický titul. Třetí a čtvrtá část, obě z pohledu tématu stěžejní partie, jsou postupně věnovány druhům závěti a jejím náležitostem. Následuje kapitola věnovaná změnám, podmínkám a zrušení závěti. Poslední část je zaměřena na přehled právní úpravy dědického práva a závěti samotné v novém občanském zákoníku. Zvolené struktury nelze nic vytknout. Autorka se při výkladu zaměřuje téměř v plném rozsahu jen na závětní právo, případné odbočky od tématu si udržují logickou návaznost. Občas se však ve výkladu opakuje. Čtenář si takových pasáží pochopitelně všimne, zvláště je-li totožná informace uváděna opakovaně v rozmezí několika stran (např. některé pasáže u výkladu o druzích závěti a náležitostech závěti). Nicméně v souhrnu se nejedná o zásadní prohřešek, navíc je třeba spravedlivě uznat, že někdy prostě s ohledem na logiku věci nelze při výkladu určitý údaj vypustit, byť je v práci jako takové již jednou (či dvakrát) obsažen. Občas by mohlo být namítáno nepřilíš logické zařazení některých částí výkladu do určitých kapitol, resp. podkapitol. Například v rámci kap. 3.2 je pojednáváno o smrti zůstavitele, prohlášení za mrtvého, potřebě existence majetku, přechodu dluhů na dědice, o odmítnutí dědictví aj., je však třeba připustit, že výklad testamentární dědické posloupnosti nemá žádnou pevně danou strukturu, od které by nedalo odchýlit.

V uvedeném rozvržení práce je pak souběžně prováděna komparace české, platné a účinné, právní úpravy závětního práva s právem anglickým. Nelze než pochválit autorku, že se do komparace pouští průběžně přímo v textu a čtenáře „nenapíná“ s uváděním příslušného srovnání až v samostatné kapitole zařazené na závěr práce. Je jasné, že jisté nedostatky nalézt lze. Občas nedůrazně odlišuje výklad o českém a anglickém právu, takže je třeba se při čtení vracet a pozorně sledovat, k jaké úpravě se výklad v dané pasáži vztahuje. Někdy jde spíše než o komparaci, tedy srovnání shodných institutů, o souběžný výklad, občas obsahově odlišný. Mnohdy také čtenáře o komparaci ochuzuje. Je například škoda, že kap. 3.2 je probrána jen z pohledu českého práva, o anglickém sice zmínku nalézáme, je však jen dílčí a zaměřuje se jen otázku zákonných zástupců. Přechod dluhů, odmítnutí atd. nesrovnává vůbec. Tento přístup vede místy k určité nevyváženosti. Některé pasáže pojednávající o anglické

úpravě mohly být rozsáhlejší (např. závěť oboustranná, vzájemná či závěť učiněná členem ozbrojených sil či námořníkem na moři jsou na - s. 19).

Autorka se nedopouští při výkladu významnějších pochybení, spíše než o věcné chyby se jedná o zjednodušující tvrzení. Je tedy například jasné, že list o prohlídce mrtvého není to samé jako úmrtní list (s. 11). První z nich sepisuje lékař, druhý vydává matrika právě na podkladě prvně uvedeného. Stejně tak je nepřesná informace o stanovení zániku způsobilosti k právním úkonům. Pro dědění není až tak významná ztráta způsobilosti k právním úkonům, ale především ztráta způsobilosti k právům a povinnostem atd.

Formální úroveň zpracování je slušná. Z pohledu vedoucího práce je třeba zdůraznit, že v tomto směru diplomantka práci zásadním způsobem zlepšila. Stále je sice možné nalézt řadu neobratných formulací (např. s. 11- „...*tomu, aby mohla být závěť vykonána musí být splněna skutečnost úmrtí pořizovatele testamentu*“; „*Překážkou platnosti mohou být fakta, že nejde pochopit zamýšlený význam*...“ aj. aj.), občas není text zarovnan do bloku (s. 61), často je špatně odraženo, chybí interpunkční znaménko, někdy lze nalézt dokonce hrubou pravopisnou chybu (s. 5 - *Anglické právo stálo totiž u zrodu právních systémů převážné většiny anglicky mluvících zemí, které v určitém období svého vývoje byli...*), v souhrnu se však jedná o dílčí nedostatky, které celkový dojem z práce výrazněji neovlivňují.

Lze shrnout, že se autorce podařilo odevzdat text, který splňuje kritéria závěrečné práce v magisterském studijním programu. S ohledem na uvedené posouzení je patrné, že práce není prosta jistých nedostatků. Některé pasáže mohly být více rozpracovány, u některých mohly být závěry lépe formulovány. Nicméně kritický ráz některých připomínek by neměl rozhodně zastříti fakt, že se autorce podařilo odevzdat velmi zdařilou práci, která zejména svým komparačním rozměrem překračuje obvyklou úroveň. Práci proto k obhajobě **doporučuji** a v případě kvalitní obhajoby navrhuji hodnotit jako výbornou.

Otázky:

- 1) Zhodnoťte základní rozdíly v úpravě testamentární posloupnosti v českém a anglickém právu. Která úprava je dle Vás výhodnější pro zůstavitele.
- 2) Jak se díváte na možnost zrušení závěti uzavřením manželství? Jaké jsou důvody takové úpravy v anglickém právu?

V Plzni dne 22. května 2012

.....
JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.